

K. MARX

KANSAINVÄLISEN TYÖVÄENLIITON PERUSTAMISMANIFESTI

YHDISTYS PERUSTETTIIN SYYSKUUN 28. p:nä 1864 ST. MARTIN'S HALL'ISSA, LONG ACBE,
LONTOOSSA PIDETYSSÄ JULKISESSA KOKOUKSESSA

Työläiset!

Se on kiistaton tosiasia, että työväenjoukkojen kurjuus ei ole vuosina 1848—1864 lieventynyt, ja silti teollisuuden kehityksessä ja kaupan kasvussa tällä kaudella ei ole vertaansa historiallisessa. Vuonna 1850 Englannin porvariston eräs maltillinen, hyvin informoitu lehti ennusti, että jos Englannin tuonti ja vienti kasvavat 50%:lla, niin pauperismista tulee tässä maassa loppu. Ohoh! Huhtikuun 7. p:nä 1864 verokamarin kansleri ilahdutti parlamenttikouluilijakuntaansa ilmoittamalla, että Englannin tuonnin ja viennin yleinen summa oli noussut v. 1863 „443 955 000 puntaan. Tämä hämmästyttävä summa on melkein kolme kertaa suurempi kuin verraten läheisen vuoden 1843 kauden kauppavaihdon summa”. Samalla kansleri puhui kaunopuheisesti „köyhyydestä”. „Ajatelkaa niitä”, huudahti hän, „jotka ovat köyhyyden paritaalla”, „työpalkkaa, joka... ei ole kohonnut”, „ihmiselämää... joka yhdeksässä tapauksessa kymmenestä on taistelua toimeentulosta!” Mutta hän ei puhunut mitään Irlannin kansasta, jota pohjoisessa tunkevat asteittaisesti syrjään koneet ja etelässä — lammaslaimat; muuten jopa lampaidenkin lukumäärä pienenee tuossa onnettomassa maassa, joskaan ei yhtä nopeasti kuin ihmisten lukumäärä. Hän ei toistanut sitä, mistä aristokratian ylhäisimmät edustajat olivat vastikään vahingossa puhuneet jouduttuaan äkillisen pelon valtaan. Kun „kuristajien”¹ aiheuttama paniikki oli saavuttanut tietyn laajuuden, ylähuone päätti suorittaa pakko-työlaitosten ja karkotuspaikkojen tarkastuksen ja julkaista tarkastuksen tulokset selostuksen muodossa. Totuus tuotiin esiin

¹ *Kuristajat (garroters)*— tätä nimitystä käytettiin ryöväreistä, jotka tarttuivat uhriensa kurkkuun. Sentapaisia päällekkarkauksia alkoi Lontoossa 1860-luvun alussa sattua usein, ja ne olivat keskustelun aiheena parlamentissa. *Toim.*

suurikokoisessa Sinisessä kirjassa v. 1863, ja virallisesti vahvistetuilla tosiasioilla ja numeroilla todistettiin, että Englannin ja Skotlannin pahimmat kriminaalirikolliset — pakkotyövangit — työskentelevät paljon vähemmän ja saavat paljon paremman ravinnon kuin englantilaiset ja skotlantilaiset maataloustyöläiset. Eikä siinä ole vielä kaikki. Kun Amerikan kansalaissodan seurauksena Lancashiren ja Cheshiren työläiset heitettiin kadulle, niin tuo samainen ylähuone lähetti teollisuuspiireihin lääkäreitä, joiden tehtäväksi annettiin määrittellä se minimaalinen hiili- ja typpimäärä, mikä kaikkein halvimpaan hintaan ja yksinkertaisimmassa muodossa toimitettuna olisi keskimääräisesti riittävä „ehkäisemään nälän aiheuttamat sairaudet”. Tohtori Smith, lääkintävaltuutettu, määritteli, että 28 000 graania hiiltä ja 1 330 graania typpä viikossa on se vähimmäismäärä, joka voi pitää yllä keskinkertaisen täysikasvuisen ihmisen elämän... tarkalleen sillä tasolla, jota alempana alkavat nälän aiheuttamat sairaudet; edelleen hän totesi, että tämä määrä vastaa miltei tarkalleen sitä niukkaa ravintoa, johon puuvillatehtaiden työläisten on äärimmäisen puutteen ahdistamana pakko tyytyä¹. Mutta kuulkaa edelleen. Salaisen neuvoston (Privy Council) lääkintäosasto lähetti jonkin ajan kuluttua tämän saman oppineen tohtorin uudelleen tarkastamaan työväenluokan köyhimmän osan ravitsemusta. Hänen tutkimustensa tulokset on esitetty „Kuudennessa saniteettiselostuksessa”, joka julkaistiin tänä vuonna parlamentin määräyksestä. Mitä tuo tohtori sai selville? Että silkinkutojat, ompelijat, hansikkaantekijät, sukankutojat ja muut työläiset eivät saa vuodesta toiseen edes sitä minimaalista ravintomäärää, joka annetaan puuvillateollisuuden työttömille työläisille, sitä hiili- ja typpimäärää, joka „on juuri riittävä ehkäisemään nälän aiheuttamat sairaudet”.

„Lisäksi”, sanotaan tuossa selostuksessa, „maatalousväestöön kuuluvien perheiden tarkastuksessa kävi selville, että enemmän kuin viides osa noista perheistä ei saa välttämätöntä hiiliminimiä, että enemmän kuin kolmas osa noista perheistä ei saa välttämätöntä typpiminimiä ja että kolmessa kreivikunnassa (Berkshire, Oxfordshire ja Somersetshire) typpipitoisten aineiden puute ravinnossa on tavallinen ilmiö”. „Tulee muistaa”, sanotaan edelleen virallisessa selostuksessa, „että ravinnon puutteen kestäminen on erittäin vaikeaa ja ravinnon huononemista havaitaan

¹ Lukijalle tuskin tarvinnee muistuttaa, että hiili ja typpi yhdessä veden ja eräiden epäorgaanisten aineiden kanssa muodostavat ihmisen ravinnon raaka-aineen. Ihmisorganismien ravitsemiseksi nuo yksinkertaiset kemialliset ainekset on kuitenkin saatava kasvi- tai eläintuotteina, peruna esimerkiksi sisältää pääasiallisesti hiiltä, kun taas vehnäleipä sisältää hiiltä ja typpä sopivassa suhteessa. (*Marxin huomautus.*)

tavallisesti vasta kaikenlaisten muiden puutteiden jälkeen... Jopa puhtauden noudattaminenkin osoittautuu kalliiksi tai vaikeaksi, ja jos omanarvontunto panee kuitenkin noudattamaan puhtautta, niin jokainen sellainen yritys merkitsee lisää näläntuskaa". „Se johtaa surullisiin mietteisiin, erittäinkin kun muistaa, että köyhyys, josta on puhe, ei lainkaan ole laiskuudesta johtuva ansaittu rangaistus; kaikissa mainituissa tapauksissa se on työtätekevän väestön köyhyyttä. Todellisuudessa se työnteko, josta työläiset saavat tuon niukan ravinnon, kestää useammassa tapauksissa hyvin pitkään". Selostuksessa esitetään se kummallinen ja hyvin odottamaton tosiasia, että „Yhdistyneen kuningaskunnan kaikista osista" — Englannista, Walesista, Skotlannista ja Irlannista — „nimenomaan Englannissa", kuningaskunnan rikkaimmassa osassa, „maatalousväestö on huonoimmin ravittua"; mutta jopa Berkshireen, Oxfordshiren ja Somersetshiren maataloustyöläisetkin ravitsevat itsensä paremmin kuin Lontoon itäosan kotiteollisuuden ammattitaitoisten työläisten suuri joukko.

Sellaisia ovat viralliset tiedot, jotka julkaistiin parlamentin määräyksestä vuonna 1864, vapaakaupan kulta-aikana, juuri siihen aikaan, jolloin verokamarin kansleri tiedotti alahuoneelle, että „keskinkertaisen työmiehen asema on Iso-Britanniassa parantunut siinä määrin, että se täytyy tunnustaa suorastaan poikkeukselliseksi, mille ei löydy vertaa missään maassa eikä minään aikana". Tuon virallisen ylistyksen kanssa on räikeässä ristiriidassa virallisen saniteettiselostuksen kuiva huomautus: „Maan yhteiskunnallisella terveydellä ymmärretään maan väestöjoukkojen terveyttä, mutta nuo joukot tuskin tulevat olemaan terveitä, ellei niille turvata niiden pohjakerroksia myöten edes jonkinlaista hyvinvointia".

„Kansakunnan edistystä" todistavien tilastonumeroiden häikäisemänä verokamarin kansleri huudahtaa hillittömän riemun vallassa: „Vuodesta 1842 vuoteen 1852 maan verotettavat tulot kohosivat 6%:lla... Kahdeksassa vuodessa, vuodesta 1853 vuoteen 1861, ne kohosivat, kun otetaan perustaksi vuoden 1853 tulot, 20%:lla! Tämä tosiasia on niin hämmästyttävä, että se tuntuu miltei uskomattomalta!.. Tämä rikkauten ja mahdin huimaava kasvu", lisää hra Gladstone, „rajoittuu kokonaan omistavia luokkia koskevaksi!".

Jos haluatte tietää, minkälaisissa terveyden menetykseen, demoralisoitumiseen ja henkiseen rappeutumiseen johtavissa oloissa työväenluokka on luonut ja luo tuon „rikkauten ja mahdin huimaavan kasvun, joka rajoittuu kokonaan omistavia luokkia koskevaksi", niin katsatakaa viimeisessä virallisessa saniteettiselostuksessa esitettyä kuvausta kirjapainoista ja herrain ja naisten pukimoista. Verratkaa ylläesitettyyn väitteeseen vuonna 1863 julkaistua „Komission selostusta lasten työstä", jossa esi-

merkiksi tiedotetaan, että „savenvalajat, sekä miehet että naiset, ovat fyysillisessä ja henkisessä suhteessa väestön eniten rappeutuva ryhmä”, että epäterveistä lapsista tulee vuorostaan epäterveitä vanhempia”, että „rodun yhä nopeutuva huononeminen on kiertämätöntä” ja että „Staffordshiren väestön rappeutuminen olisi vieläkin huomattavampaa, ellei naapuriseuduilta virtaisi jatkuvasti uutta väkeä ja solmittaisi avioliittoja terveempiin väestöryhmiin kuuluvien kanssa”. Silmäilkää Sinistä kirjaa, jossa on Tremenheeren selostus leipurikisällien valituksista! Ja ketäpä ei olisi hätkähdyttänyt se tehdastarkastajain paradoksaalinen ilmoitus, jonka vahvistuksena on virallinen syntyväisyys- ja kuolleisuustilasto, että kun Lancashiren työläiset joutuivat puuvillanpuutteen vuoksi keskeyttämään tilapäisesti työskentelyn puuvillatehtailla ja elämään nälkäannoksilla, niin he tulivat tosiasiallisesti terveemmiksi, lasten kuolleisuus väheni tuona kautena, sillä äidit saivat vihdoinkin mahdollisuuden syöttää heitä rintamaidollaan eikä oopiumimikstuuralla.

Mutta katsahtakaamme vielä kerran mitalin julkipuolta! Ala-huoneelle heinäkuun 20. p:nä 1864 esitetty selostus tulo- ja omaisuusverosta osoittaa, että sellaisten henkilöiden lukumäärä, joiden vuotuiset tulot ovat veronkantajan arvion mukaan 50 000 puntaa ja enemmän, on kasvanut vuoden 1862 huhtikuun 5. päivästä vuoden 1863 huhtikuun 5. päivään 13:lla, ts. noiden henkilöiden lukumäärä on kasvanut tämän vuoden aikana 67:stä 80:een. Samasta selostuksesta käy selville, että noin 3 000 henkilöä jakavat keskenään vuosittain 25 000 000 punnan tulot, ts. summan, joka jonkin verran jopa ylittääkin Englannin ja Walesin koko maatyöläisjoukon vuotuisen tulon. Katsokaa vuoden 1861 väenlaskua, niin näette, että maanomistajien lukumäärä on Englannissa ja Walesissa vähentynyt 16 934:sta v. 1851 15 066:een v. 1861; tämä merkitsee maanomistuksen keskittymisen entymistä 10 vuodessa 11%:lla. Jos maanomistuksen keskittyminen harvojen käsiin tulee Englannissa tapahtumaan edelleenkin yhtä nopeasti, niin maakysymys tulee paljon yksinkertaisemmaksi, kuten oli asia Rooman keisarikunnassa, kun Nero hymähti kuullessaan, että puolet afrikkalaisesta provinssista kuuluu kuudelle omistajalle.

Noihin „tosiasioihin, jotka ovat niin hämmästyttäviä, että tuntuvat miltei uskomattomilta”, me pysähdyimme näin yksityiskohtaisesti sen vuoksi, kun Englanti on kaupan ja teollisuuden suhteen ensimmäisellä paikalla Euroopassa. Muistanette, että muutama kuukausi sitten eräs maanpakolaisuuteen lähteneistä Louis-Philippen pojista onnitteli julkisesti Englannin maataloustyöläisiä heidän osansa johdosta, joka on muka parempi kuin heidän vähemmän onnellisten tovereidensa osa Englannin kanaalin toisella puolella. Todellakin, hieman toisenlaisissa

paikallisissa oloissa ja pienemmässä mittakaavassa kertaantuvat mannermaan kaikissa teollisissa ja edistyneissä maissa samat tosiasiat kuin Englannissakin. Kaikissa näissä maissa on vuodesta 1848 lähtien teollisuuden kehitys ollut ennenkuulumatonta, tuonti ja vienti on kasvanut arvaamattoman laajaksi. Kaikissa näissä maissa „rikkauden ja mahdin kasvu, joka rajoittuu kokonaan omistavia luokkia koskevaksi”, on ollut todella „huimaava”. Kaikissa näissä maissa, samoin kuin Englannissakin, työväenluokan vähemmistön reaali-palkka hieman kohosi, kun taas enemmistölle nimellispalkan kohoaminen merkitsi toimentulon reaalista paranemista yhtä vähän, kuin esimerkiksi Lontoon köyhäintalon tai orpokodin holhokeille merkitsi parannusta se tosiasia, että heidän ylläpitoonsa tarvittavat elintarvikkeet maksoivat vuonna 1861 9 puntaa 15 shillingiä 8 penceä, kun ne vuonna 1852 olivat maksaneet 7 puntaa 7 shillingiä 4 penceä. Työväenluokan laajat joukot painuivat kaikkialla yhä alemmaksi vähintäinkin samassa suhteessa kuin niiden yläpuolella olevat luokat kohosivat ylös yhteiskunnallista portaikkoo. Euroopan kaikissa maissa on nyt jokaiselle ennakkoluulottomasti ajattelevalle ilmeinen totuus se, ettei koneiden parantaminen, ei tieteen soveltaminen tuotannossa, ei liikennevälineiden parantuminen, eivät uudet siirtomaat, ei siirtolaisuus, ei markkinoiden laajeneminen, ei vapaakauppa eivätkä ne yhdessäkään poista työtätekevien joukkojen kurjuutta; nykyaikaisella vääryllä perustalla työn tuotantovoimien kaikinainen uusi kehitys syventää kiertämättömästi yhteiskunnallisia vastakohtaisuuksia ja kärjistää yhteiskunnallisia antagonismeja. Sen kiistävät vain ne, joille on edullista tuuditella toisia pettävillä toiveilla. Tuona taloudellisen edistyksen „huimaavana” kautena nälkäkuolema sai Britannian valtakunnan pääkaupungissa miltei yhteiskunnallisen säännön luonteen. Tuo aikakausi on merkitty maailman aikakirjoihin yhä useammin toistuvana, yhä laajamittaisempana ja seurauksiltaan yhä turmiollisempana yhteiskunnallisena ruttona, jota nimitetään kauppa- ja teollisuuspulaksi.

Vuoden 1848 vallankumouksen epäonnistumisen jälkeen työväenluokan kaikki puoluejärjestöt ja puoluelehdet tuhottiin mannermaalla raa'an väkivallan avulla, työväenluokan monet parhaat pojat pakenivat epätoivoissaan Atlantin-takaiseen tasavaltaan, ja lyhytikäiset vapausunelmat haihtuivat teollisuuskuumeen, siveellisen rappeutumisen ja poliittisen taantumuksen alkaessa. Mannermaan työväenluokan tappio, mihin osaksi oli myötävaikuttanut diplomaatiallaan Englannin hallitus, joka silloin, kuten nytkin, toimi veljellisessä liitossa Pietarin hallituksen kanssa, ulotti pian saastuttavan vaikutuksensa Englantiinkin. Mannermaan luokkaveljien tappio masensi Englannin työväenluokkaa ja horjutti sitä luottamusta, jota se oli tuntenut omaa

asiaansa kohtaan, mutta maa- ja raharuhtinaille se palautti takaisin heidän hieman järkkyyneen itseluottamuksensa. He peruuttivat julkeasti myönnytykset, joista oli jo ilmoitettu. Uusien kultakenttien löydöt aiheuttivat valtavaa siirtolaisuutta, jonka seurauksena Britannian proletariaatti kärsi korvaamattomia menetyksiä. Sen toisista, aikaisemmin aktiivisista edustajista tuli työllisyyden ja työpalkan tilapäisen kasvun viettelemänä „poliittisia rikkureita”. Kaikki yritykset chartistien liikkeen tukemiseksi tai uudistamiseksi epäonnistuivat täydellisesti; joukkojen välinpitämättömyyden seurauksena työväenluokan kirjalliset äänenkannattajat lakkasivat toinen toisensa jälkeen ilmestymästä; todellakin, Englannin työväenluokka ei liene milloinkaan ennen siinä määrin tyytynyt poliittisen mitättömyyden asemaan. Jos kohta Englannin työväenluokan ja mannermaan työväenluokan välillä ei ennen ollut solidaarisuutta toiminnassa, niin nyt ainakin havaittiin solidaarisuutta tappiossa.

Ja silti vuoden 1848 vallankumouksen jälkeen kuluneella kaudella oli myös myönteisiä piirteitä. Huomautamme tässä vain kahdesta suuresta tapahtumasta.

Käytyään kolmekymmentä vuotta ihailtavan sitkeästi taistelua Englannin työväenluokka, käyttäen hyväkseen maa- ja rahaylimystön välistä tilapäistä eripuraisuutta, ajoi läpi lain kymmentuntisesta työpäivästä. Ne tavattoman hyväatekevät seuraukset, joita tästä laista on koitunut tehdastyöläisille fyysisessä, siveellisessä ja henkisessä suhteessa ja jotka on todettu tehdastarkastajien puolivuosiselostuksissa, ovat nyt yleisesti tunnettuja. Useimpain eurooppalaisten hallitusten on ollut pakko hyväksyä enemmän tai vähemmän huomattavin muutoksin englantilainen tehdaslaki, ja Englannin parlamentin itsensä on pakko laajentaa joka vuosi tämän lain vaikutuspiiriä. Mutta työläisille tuossa toimenpiteessä oli sen käytännöllisen merkityksen lisäksi vielä jotain muuta, mikä myötävaikutti sen ihmeelliseen menestykseen. Tunnetuimpien oppineidensa, sellaisten kuin tri Uren, professori Seniorin ja muiden samantapaisten järkiniekkojen suun kautta porvaristo oli ennustanut ja loputtomasti jankuttanut, että kaikkalainen työajan lainsäädännöllinen rajoittaminen on soittava kuolinkelloja brittiläiselle teollisuudelle, joka kuten vampyyrikin voi elää vain käyttämällä ravinnokseen verta ja ennen kaikkea lasten verta. Ennen muinoin oli lasten murhaaminen Moolok-uskonnon mysteerinen rituaali, mutta sitä käytettiin vain eräissä erittäin juhlallisissa tapauksissa, nähtävästi korkeintaan kerran vuodessa; sitä paitsi Moolok ei ollut mieltynyt yksinomaisesti köyhien lapsiin. Taistelu työajan lainsäädännöllisestä rajoittamisesta riehui sitäkin kiivaampana, koska siinä ahaan porvariston pelästymisen lisäksi oli kysymyksessä suurkiista, jota kävivät keskenään kysynnän ja tarjonnan lain sokea

siaan taloudellisten monopoliensa puolustamiseen ja ikuistamiseen. He eivät ole ainoastaan edistämättä työn vapauttamisen asiaa, vaan päinvastoin, he tulevat edelleenkin asettamaan kaikkia mahdollisia esteitä sille. Palauttakaapa mieleen ne pilkkapuheet, joita lordi Palmerston syyti parlamentin viime istunnossa irlantilaisten maanvuokraajain oikeuksia koskevan lakiehdotuksen puolustajia vastaan. „Alahuone”, huudahti hän, „on maanomistajain kamari”.

Valtiollisen vallan valtaaminen on sen vuoksi muodostunut työväenluokan suureksi velvollisuudeksi. Työläiset ovat tämän nähtävästi käsittäneet, sillä Englannissa, Saksassa, Italiassa ja Ranskassa alkoi samanaikaisesti vilkastuminen ja ryhdyttiin samanaikaisesti toimenpiteisiin työväenpuolueen poliittista uudestijärjestämistä varten.

Eräs menestyksen aineksista — lukumäärä — työläisillä jo on; mutta lukumäärä ratkaisee asian vain silloin, kun joukkoja on yhdistämässä järjestö ja sitä johtaa tieto. Aikaisempi kokemus on osoittanut, että yliolkaisesta suhtautumisesta siihen veljelliseen liittoon, joka pitää olla eri maiden työläisten välillä ja jonka pitää innostaa työläisiä heidän vapaustaistelussaan pitämään lujasti toinen toistensa puolta, on rangaistuksena oleva heidän hajanaisten ponnistustensa yleinen raukeneminen. Tämä ajatus pani eri maiden työläiset, joita oli kokoontunut syyskuun 28. pnä 1864 julkiseen kokoukseen St. Martin's Hall'iin, perustamaan Kansainvälisen Liiton.

Eräs toinenkin vakaumus innoitti tuon kokouksen osanottajia.

Jos työväenluokan vapautuminen vaatii työläisten veljellistä yhteenliittymistä ja yhteistoimintaa, niin kuinka he voivat toteuttaa tämän suuren tehtävän sellaisen ulkopoliitiikan aikana, joka rikollisia tarkoituksia ajaen pelaa kansallisilla ennakkoluuloilla ja ryöstösodissa vuodattaa kansan verta ja tuhlaa sen rikkauksia? Ei hallitsevien luokkien viisaus, vaan niiden rikollista mielettömyyttä vastaan kohdistunut Englannin työväenluokan sankarillinen vastarinta pelasti Länsi-Euroopan häpeällisestä ristiretkiseikkailusta, jonka tarkoituksena oli orjuuden ikuistaminen ja levittäminen Atlantin valtameren toisella puolella. Se häpeämätön hyväksyminen, teennäinen myötätunto tai idioottimainen välinpitämättömyys, millä Euroopan yläluokat suhtautuivat Venäjän suorittamiin Kaukasian vuoristolinnoitusten valloittamiseen ja sankarillisen Puolan murhaamiseen, ne valtavat ja mitään vastarintaa kohtaamattomat valtaukset, joita suoritti tuo raakalaisvalta, jonka pää on Pietarissa ja kädet Euroopan kaikissa hallituksissa, osoittivat työväenluokalle sen velvollisuuden — perehtyä kansainvälisen politiikan salaisuuksiin, seurata oman hallituksen diplomaattista toimintaa ja vastustaa sitä tarpeen vaatiessa kaikin käytettävissä olevin keinoin; mutta jollei

tuota toimintaa voida estää, on liityttävä yhteen tuon toiminnan paljastamiseksi yhtäaikaisesti ja pyrittävä siihen, että ne siveyden ja oikeudenmukaisuuden yksinkertaiset lait, joita yksityishenkilöiden on keskinäissuhteissaan noudatettava, tulisivat määrääviksi laeiksi myös kansojen välisissä suhteissa.

Taistelu sellaisen ulkopolitiikan puolesta muodostaa osan siitä yleisestä taistelusta, jota käydään työväenluokan vapauttamiseksi!

Kaikkien maiden proletaarit, liitykää yhteen!

*Kirjoittanut K. Marx lokakuun 21.—27. pnä
1864*

Julkaistu erillisenä kirjasena englannin kielellä Lontoossa marraskuussa 1864. Samanaikaisesti julkaistu saksan kielellä „Social-Demokrat“ lehdessä joulukuun 21. ja 30. päivän numeroissa v. 1864

Julkaistaan kirjasen tekstin mukaan Suomennos englannin kielestä tehdystä venäjänkielestä